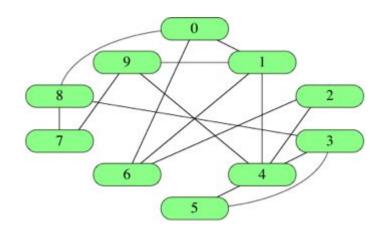
Diskretna matematika 2

Alati i biblioteke

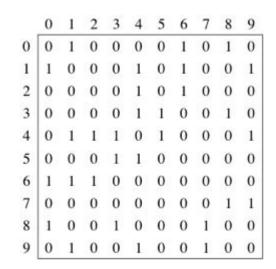
- Python
- networkx
- matplotlib

Predstavljanje grafa u računaru

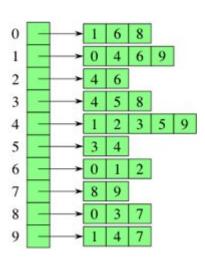
Graf

Matrica susjedstva

Lista susjedstva

Biblioteka networkx

Python biblioteka za rad sa grafovima

- Strukture za predstavljanje
 - Grafova neusmjerenih grafova bez višestrukih grana
 - Digrafa usmjerenih grafova
 - Multigrafova grafova sa višestrukim grandma i petljama
- Standardne algoritme nad grafovima
- Algoritme za analiz grafa
- Poznate grafove, slučajno generisanje grafova
- Crtanje grafa
- ...

Instalacija biblioteke

Networkx možete instalirati na svom računaru izvršavanjem naredbe

pip3 install networkx

Ili možete koristiti google colab za vježbu

https://colab.research.google.com/

Napomena:

Kolokvijum će se realizovati na univerzitetskim računarima bez pristupa internetu, studenti će imati instaliran python, visual studio code i sve potrebne biblioteke.

```
import networkx as nx
import matplotlib.pyplot as plt
```

Uključujemo biblioteku networkx za rad sa grafovima i biblioteku pyplot iz paketa matplotlib koji služi za vizualizaciju

```
G = nx.Graph() #kreiramo prazan neusmjereni graf
G.add_node(1) #dodajemo čvorove 2 i 3
G.add_edge(1, 2) #dodajemo granu između čvorova 1 i 2
G.add_edges_from([(1, 3), (2, 3)]) #dodajemo grane (1, 3) i (2, 3)
G.add_edge(5, 6) #dodajemo granu između čvorova 5 i 6,
#čvorovi 5 i 6 se automatski dodaju u graf
```

```
print(f'Graf G sadrži {G.number of nodes()} čvorova i {G.number of edges()} grana.')

√ 0.0s

[16]
    Graf G sadrži 5 čvorova i 4 grana.
       nx.draw networkx(G)
                                             #crtamo graf
       plt.show()
                                             #prikazujemo graf

√ 0.0s

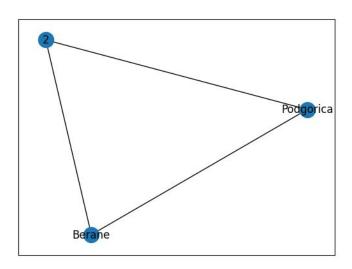
[17]
```

```
Gradovi = nx.Graph()

Gradovi.add_node("Berane")
Gradovi.add_node("Podgorica")
Gradovi.add_node(2)

Gradovi.add_edge("Berane", 2)
Gradovi.add_edge("Berane", "Podgorica")
Gradovi.add_edge("Podgorica", 2)

nx.draw_networkx(Gradovi)
plt.show()
```


Čvorovi grafa mogu da budu bilo šta, brojevi, riječi, json dokumenti ...

Svakoj grani se mogu dodijeliti proizvojljni atributi

Za specificiranje pozicija koristimo dictionary koji za svaki čvor sadrži koordinate na kojima će se on prikazati.

```
G = nx.complete_graph(5) #generiše kompletan graf sa 5 čvorova
pos = nx.spring layout(G)
```

Position nodes using Fruchterman-Reingold force-directed algorithm.

The algorithm simulates a force-directed representation of the network treating edges as springs holding nodes close, while treating nodes as repelling objects, sometimes called an anti-gravity force. Simulation continues until the positions are close to an equilibrium.

```
nx.draw_networkx_nodes(G, pos, nodelist=G.nodes, node_size=700, node_color='skyblue') #crta čvorove
nx.draw_networkx_edges(G, pos, edgelist=G.edges, edge_color='gray', alpha=0.3) #crta listu grana
nx.draw_networkx_labels(G, pos, font_color='black') #crta labele
```

```
options = {
    "font size": 32,
    "node size": 2000,
    "node color": "white",
    "edgecolors": "black",
    "linewidths": 10, #debljina ivica čvorova
    "width": 2 #debljina linija
nx.draw networkx(G, pos, **options)
                                        #crtamo graf s pozicijama čvorova
                                        #uzimamo referencu na objekat koji p
ax = plt.gca()
ax.margins(0.2)
                                        #povećavamo margine grafika
                                        #isključujemo prikaz osa
plt.axis("off")
plt.show()
                                        #prikazujemo graf
```

^{**}options, zamjenjuje vrijednosti iz dictionary u argumente funkcije

Čvorovi i grane grafa

```
G = nx.Graph()
       G.add node('Berane')
       G.add nodes from(['Podgorica', 'Nikšić', 'Pljevlja', 'Bijelo Polje'])
       G.add nodes from(
                                                                                             Žabliak
            [('Plužine', {'broj stanovnika': 5000}),
                                                                             Bijelo Polje
            ('Žabljak', {'broj stanovnika': 4000})])
       nx.draw(G, with labels=True)
       plt.axis("on")
       plt.show()

√ 0.1s

[16]
```

Čvorovi i grane grafa

```
G.nodes['Podgorica']['broj_stanovnika'] = 200000
G.nodes.data()

v 0.0s

WodeDataView({'Berane': {}, 'Podgorica': {'broj_stanovnika': 200000}, 'Nikšić': {}, 'Pljevlja': {}, 'Bijelo Polje': {}, 'Plužine': {'broj_stanovnika': 5000},
```

Čvorovi i grane

```
PMF.nodes.data()

v 0.05

Python

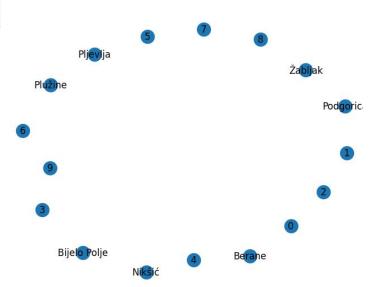
Python

WodeDataView({'Andrijana': {'tip': 'profesor'}, 'Mina': {'tip': 'student', 'godina_upisa': 2019}, 'Janko': {'tip': 'student', 'godina_upisa': 2018}, 'Diskretna matematika': {'broj_casova': 3}, 'Algebra': {'broj_casova': 4}, 'Analiza': {'
```

Možemo da dodijelimo atribute grafu, čvoru ili grani.

Čvorovi i grane

Možemo da dodamo čvorove jednog grafa u drugi graf.

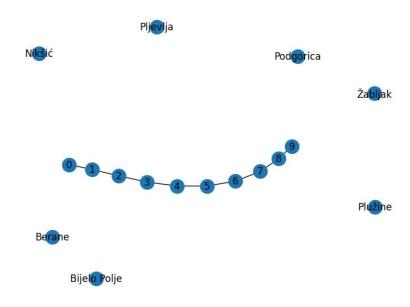

Čvorovi i grane

Možemo da dodamo grane jednog grafa u drugi graf.

Briše sve što se nalazi u grafu.

Iz grafa možemo da dobijemo spisak čvorova, grana, stepen čvorova i listu susjedstva.

Dobijamo objekte slične dictionariju koje možemo da kastujemo u listu ili dictionary.

```
DV
        G = nx.Graph()
       G.add node(1)
        G.add nodes from([2, 3])
       G.add edge(1, 2)
       G.add nodes from('abc') # add nodes 'a', 'b', 'c'
       G.add node('efg') # add node 'efg'
       G.add edges from([('a', 'b'), 'ac', 'bc'])
[19]
     ✓ 0.0s
DV
       list(G.nodes) #dobijemo neki iterable container, i onda da bi dobili listu, moramo da ga castujemo u listu

√ 0.0s

[23]
    [1, 2, 3, 'a', 'b', 'c', 'efg']
                                                                                                               ♦ Gen
                                                                                                       Start Chat to Gener
       list(G.edges)
[24]
     ✓ 0.0s
    [(1, 2), ('a', 'b'), ('a', 'c'), ('b', 'c')]
```

```
dict(G.adj)

√ 0.0s

{1: AtlasView({2: {}}),
2: AtlasView({1: {}}),
3: AtlasView({}),
'a': AtlasView({'b': {}, 'c': {}}),
'b': AtlasView({'a': {}, 'c': {}}),
 'c': AtlasView({'a': {}, 'b': {}}),
 'efg': AtlasView({})}
  list(G.adj['a'])
```

Uklanjanje čvorova i grana

Uklanjanjem čvora uklanjanju se i sve njegove grane. Ako čvor/grana nije u grafu dobićemo exception prilikom poziva metode remove_node / remove_edge. Metode remove_nodes from i remove_edges_from ne bacaju exception.

Vizualizacija grafa

```
# Perform DFS and construct the DFS tree
   dfs edges = list(nx.dfs edges(graph, source=start node))
  dfs tree = nx.DiGraph(dfs edges)
   # Plot settings
   fig, axes = plt.subplots(1, 2, figsize=(12, 6))
   # Draw original graph
  ax = axes[0]
   pos = nx.spring layout(graph) # Layout for node positioning
  nx.draw(graph, pos, ax=ax, with labels=True, node color='lightblue', edge color='gray')
   ax.set title("Original Graph")
   # Draw DFS tree
   ax = axes[1]
  nx.draw(dfs tree, pos, ax=ax, with labels=True, node color='lightgreen', edge color='red', arrows=True)
   ax.set title("DFS Tree")
  plt.show()
```

Vizualizacija grafa

```
G = nx.Graph()
G.add edges from([
   ('a', 'b', {'weight': 5}),
   ('c', 'b', {'weight': 2}),
   ('e', 'b', {'weight': 5}),
   ('a', 'e', {'weight': 3})
1)
pos = nx.spring layout(G)
nx.draw networkx nodes(G, pos, nodelist=G.nodes)
nx.draw networkx labels(G, pos, font color='black')
nx.draw networkx edges(G, pos, edgelist=G.edges)
nx.draw networkx edge labels(G, pos, {e: v['weight'] for e, v in G.edges.items()}, label pos=0.7,
verticalalignment='bottom')
```

DFS algoritam

dict(nx.traversal.dfs_edges(G, 'a'))

```
    Napisati program koji u prvom redu učitava broj čvorova (n) i broj grana (m) neusmjerenog grafa G.
U narednih m redova se učitavaju po dva broja koji predstavljaju indekse čvorova jedne grane.
U m+2 liniji se učitava indeks još jednog čvora u.
Potrebno je ispitati da li je:

            Sve čvorove koji se nalaze u istoj komponenti povezanosti kao čvor u.
            Koliko komponenti povezanosti sadrži graf G.
            Štampati najveću komponentu povezanosti.
            Da li je graf G bipartitan.
             Da li G sadrži cikluse.
             Prikazati graf G i stablo DFS obilaska grafa G.
```

Iscrtavanje grafa

```
def visualize graph and dfs tree (graph, start node):
   # Perform DFS and construct the DFS tree
  dfs edges = list(nx.dfs edges(graph, source=start node))
  dfs tree = nx.DiGraph(dfs edges)
   # Plot settings
   fig, axes = plt.subplots(1, 2, figsize=(12, 6))
   # Draw original graph
   ax = axes[0]
   pos = nx.spring layout(graph) # Layout for node positioning
  nx.draw(graph, pos, ax=ax, with labels=True, node color='lightblue', edge color='gray')
   ax.set title("Original Graph")
   # Draw DFS tree
  ax = axes[1]
  nx.draw(dfs tree, pos, ax=ax, with labels=True, node color='lightgreen', edge color='red', arrows=True)
   ax.set title("DFS Tree")
  plt.show()
```

Iscrtavanje grafa

```
G = nx.Graph()
edges = [('A', 'B'), ('A', 'C'), ('B', 'D'), ('C', 'D'),
       ('D', 'E'), ('E', 'F'), ('E', 'G'), ('G', 'H'), ('F', 'H')]
G.add edges from (edges)
d edges = list(nx.dfs edges(G, source='A')) # Grane koje DFS obidje
plt.figure(figsize=(10, 10))
pos = nx.spring layout(G)
nx.draw networkx nodes(G, pos, nodelist=G.nodes, node size=700, node color='skyblue')
nx.draw networkx edges(G, pos, edgelist=G.edges, edge color='gray', alpha=0.3)
nx.draw networkx labels(G, pos, font color='black')
nx.draw networkx edges(G, pos, edgelist=d edges, edge color='red')
plt.title('Iscrtavanje v2')
plt.show()
```

Grafički nizovi

2. Napisati program koji provjerava da li je niz čvorova {d₁, d₂, d₃, ..., d_{n-1}, d_n}, grafički.

Teorema: Niz $\{d_1, d_2, d_3, ..., d_{n-1}, d_n\}$ je grafički akko je grafički niz $\{d_2-1, d_3-1, ..., d_{d1-1}-1, d_{d1}-1, d_{d1+1}-1, ..., d_{n-1}, d_n\}$.

DFS algoritam

In Depth First Search (or DFS) for a graph, we traverse all adjacent vertices one by one. When we traverse an adjacent vertex, we completely finish the traversal of all vertices reachable through that adjacent vertex

- Koristi se za provjeru da li su dva čvora u istoj komponenti povezanosti
- Koliko imamo komponenti povezanosti
- Nalaženje artikulacionih čvorova
- Nalaženje mostova
- Nalaženje ciklusa u grafu
- ..

DFS algoritam (dfs_edges)

Vraća listu grana redosljedom kako su obiđene DFS algoritmom.

```
[21] dfs edges = list(nx.traversal.dfs edges(g, 'a'))
     pos = nx.spring_layout(g)
     nx.draw networkx nodes(g.nodes, pos)
     nx.draw_networkx_edges(g, pos, g.edges)
     nx.draw_networkx_edges(g, pos, dfs_edges, edge_color='red')
     nx.draw_networkx_labels(g, pos)
     nx.draw_networkx_edge_labels(g, pos, {e: i for i, e in enumerate(dfs_edges)})
```

Nalazenje komponenti povezanosti

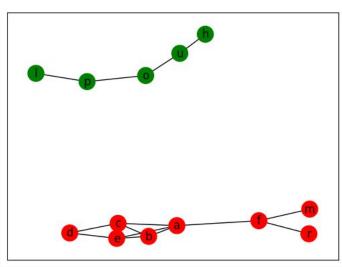
```
[29] components = {n:-1 for n in g.nodes}

cnt = 0
  for n, c in components.items():
    if c == -1:
        dfs_edges = list(nx.dfs_edges(g, n))

    for u, v in dfs_edges:
        components[u] = components[v] = cnt

    cnt += 1

print(components)
```



```
→ {'a': 0, 'b': 0, 'c': 0, 'd': 0, 'e': 0, 'f': 0, 'r': 0, 'm': 0, 'h': 1, 'u': 1, 'o': 1, 'p': 1, 'l': 1}
```

```
colors = ['red', 'green']
colors = [colors[components[n]] for n in g.nodes]
nx.draw_networkx_nodes(g, pos, node_color=colors, cmap=plt.cm.rainbow)
nx.draw_networkx_edges(g, pos, edgelist=g.edges)
nx.draw_networkx_labels(g, pos)
plt.show()
```

DFS algoritam (dfs_tree)

Vraća stablo sa čvorovima usmjerenim grandma u smjeru kako se je DFS

algoritmom kretao.

```
[26] dfs_tree = nx.dfs_tree(g, 'a')
      nx.draw networkx nodes(g.nodes, pos)
       nx.draw_networkx_edges(g, pos, g.edges)
       nx.draw_networkx_labels(g, pos)
       nx.draw_networkx_edges(dfs_tree, pos, dfs_tree.edges, edge_color='red')
       nx.draw_networkx_edge_labels(g, pos, {e: i for i, e in enumerate(dfs_tree.edges)})31
```

BFS algoritam

bfs_edges - vraća grane redosljedom kojim su obiđene u BFS algoritmu

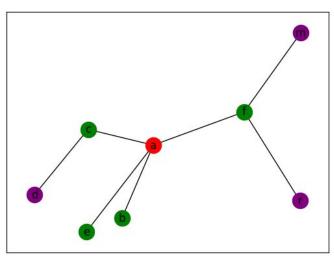
bfs_layers - vraća slojeve u bfs obilasku

```
bfs_edges = list(nx.bfs_edges(g, 'a'))
bfs_layers = list(nx.bfs_layers(g, 'a'))

colors = ['red', 'green', 'purple']

for i, layer in enumerate(bfs_layers):
    nx.draw_networkx_nodes(g, pos, layer, node_color=colors[i])
    nx.draw_networkx_labels(g, pos, {l: l for l in layer})

nx.draw_networkx_edges(g, pos, bfs_edges)
```


BFS algoritam

Napisati program koji provjerava da li je graf bipartitan

```
def bipartite(q):
  bfs layers = list(nx.bfs layers(g, 'a'))
  parity = {n: -1 for n in g.nodes}
  for n in q.nodes:
   if parity[n] == -1:
      bfs layers = list(nx.bfs layers(g, 'a'))
      for i, nodes in enumerate(bfs layers):
        for node in nodes:
          parity[node] = i % 2
  for u, v in g.edges:
    if parity[u] == parity[v]:
      return False
  return True
bipartite(g)
```

DFS algoritam

```
print(nx.is_connected(G))
print(nx.is_bipartite(G))
print(nx.cycle_basis(G))
print(list(nx.simple_cycles(G)))
```

Čvorna povezanost grafa

```
print(nx.all_pairs_node_connectivity(G))
```

Za svaki par čvorova (u, v) dobijamo minimalan broj čvorova koje treba ukloniti iz grafa G da bi čvorovi u i v bili u različitim komponentama.

TO BE CONTINUED